

Zpráva o činnosti sekce ČGS pro historickou geografii a environmentální dějiny pro XXI. sjezd České geografické společnosti, České Budějovice, 30. 8. – 2. 9. 2006

Pavel Chromý, Leoš Jeleček

tajemník sekce předseda sekce
chromy@natur.cuni.cz jelecek@natur.cuni.cz

UK v Praze, PFF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Albertov 6, 128 43, Praha 2

1) Sekce zahájila svou činnost v únoru roku 2004. Mj. se tím navázalo na aktivity organizačního výboru 2. mezinárodní konference Evropské společnosti pro environmentální dějiny (European Society for Environmental History, website: www.eseh.org, nebo <http://eseh.ruc.dk>), která se konala v září 2003 na PFF UK v Praze. Jejím pořadatelem byla katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PFF UK. Pořadatelství jsme získali na první konferenci ESEH, která se konala v roce 2001 v St Andrews, UK. Je to mj. důkazem, že aspoň české historické geografii a klimatologii v případě formování environmentálních dějin v Evropě (s nadsázkou) „neujel vlak“. V současnosti má sekce téměř tři desítky členů z více geografických pracovišť v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, tedy v Česku. Její organizační základna je na výše uvedené katedře PFF UK. Pokud jde o její druhé hlavní pole působnosti, tj. environmentální dějiny, mohlo by se zdát, že by je měla pokrývat spíše historická instituce, resp. historická věda. Proč se tak nestalo, je vysvětleno v příspěvcích L. Jelečka v tomto čísle Klaudyána.

2) Důležité je, že sekce se stala českým institucionálním partnerem Evropské společnosti pro environmentální dějiny (ESEH) a že její vedoucí je od roku 1999 členem Rady ESEH jako regionální reprezentant za Česko a Slovensko. Nadto na 3. konferenci ESEH konané v únoru 2005 ve Florencii byla členka sekce Lenka Uhlířová zvolena tajemnicí výkonné rady ESEH. ESEH má významnou podporu hlavního časopisu oboru v Evropě „Environment and History“, který vydává nakladatelství White Horse Press, Cambridge, UK. Vedoucí sekce je členem redakční rady tohoto evropského časopisu oboru. Máme rovněž úzké osobní a institucionální kontakty s předními environmentálními historiky z USA a s vedením jejich (v roce 1976 založené) American Society for Environmental History (www.aseh.net). Ta spolu s ESEH založila International Consortium of Environmental History Organizations (ICE-HO), které organizuje 1. světovou konferenci environmentálních dějin (v roce 2009 v Kodani).

3) Naše sekce je i aktivním partnerem vedoucích představitelů světové historickogeografické komunity či volného sdružení historických geografů z USA, UK, Kanady, Austrálie, Izraele aj. (nemá svou mezinárodní organizaci), a to zejména v přípravě mezinárodních konferencí historických geografů, které se konají každý třetí rok. Tato komunita má impaktovaný mezinárodní časopis Journal of Historical Geography (Elsevier), vedoucí naší sekce byl asi deset let členem mezinárodní redakční

rady tohoto časopisu, připravuje se jmenování nového zástupce Česka z členů naší sekce. Před vznikem sekce se v prosinci 2003 tři její členové zúčastnili 12. mezinárodní konference historických geografů v Aucklandu, NZ. Poprvé od roku 1998 se v roce 2006 konala za účasti asi 150 osob 13. mezinárodní konference historických geografů (ICHG) opět v Evropě, a to 20. – 24. srpna v Hamburku na téma „Transformační procesy v krajinách“ (www.geowiss.uni-hamburg.de/i-geogr/ICHG.2006.html). Naše účast tak mohla být početnější, a to největší ze všech post-komunistických států – 5 osob, 4 referáty, z toho 3 v „české sekci“, celkem 8 autorů.

Výsledkem a úspěchem naší účasti a „kuloárových“ jednání na konferenci bylo, že na závěrečném plenárním zasedání byla přijata naše nabídka na uspořádání mezinárodní konference historických geografů v termínu následujícím po jejím konání v Kjótu (Japonsko) v roce 2009, tedy v roce 2012, příp. v roce 2015, pokud by se podle rotace světadílů konference v roce 2012 konala v USA. Podrobná zpráva o průběhu konference v Hamburku vyjde v příštím, desátém čísle Klaudyána.

4) Zabezpečili jsme solidní zastoupení Česka (co do počtu účastníků i referátů) na 3. konferenci Evropské společnosti pro environmentální dějiny ve Florencii 16. – 19. 2. 2005, jejímž hlavním tématem bylo „Dějiny a trvalá udržitelnost“. Měli jsme zastoupení v programovém výboru konference a především samostatnou sekci o historickém land use Česka, několik posterů apod. Lenka Uhlířová byla ve Florencii zvolena sekretářkou ESEH a členkou jejího výkonného výboru. Regionálním reprezentantem za Česko a Slovensko zůstal L. Jeleček (více o této konferenci viz <http://adm-websrv3b.sdu.dk/conference/archive/third/>). Nyní připravujeme účast na 4. konferenci ESEH, která se bude konat 5. – 9. června 2007 v Amsterdamu na téma „Environmentální souvislosti“. Více viz: (<http://www.let.vu.nl/conference/eseh/index.html>).

5) Konstruktivně spolupracujeme i s Komisí pro historickou geografii Historického ústavu Akademie věd ČR, představující „historický směr“ české historické geografie, které předsedá doc. PhDr. Eva Semotanová, DrSc. Příkladem bylo přizvání k účasti u „kulatého stolu“ této komise koncem ledna 2005, který se věnoval stavu, trendům a perspektivám historické geografie v Česku. Jedním z důležitých výstupů tohoto jednání byl naléhavý požadavek na obnovení dvouoborového studia geografie – historie na PřF a FF UK v Praze. Nabádacím poznatkem bylo, že na většině relevantních geografických a historických kateder v Česku je historická geografie povinnou součástí studijního programu (na PřF UK v Praze tomu tak není). V roce 2006 jsme se třemi vystoupeními zúčastnili semináře Komise pro HG při HÚ AVČR k problematice starých map jako pramene geografických a historickogeografických informací (asi 100 účastníků).

Dne 4. 11. 2005 jsme uspořádali workshop o vývoji, stavu a perspektivách environmentálních dějin v Česku v kontextu jejich vývoje v Evropě (9 vystoupení při účasti asi čtyřiceti badatelů). V těchto akcích se bude sekce pokračovat, větší proběhne v lednu 2007 v Historickém ústavu AV ČR, na našem pracovišti to bude menší workshop pořádaný v dubnu nebo květnu. Jiným příkladem plodné spolupráce naší sekce s historickými geografi „tradičního“ či „historického“ směru bude společný referát Evy Semotanové a Pavla Chromého na sjezdu českých historiků v Pardubicích (v září 2006) o vztahu historie a geografie.

6) V hlavním evropském časopise oboru vyšel kolektivní článek editovaný tehdejší prezidentkou ESEH Verenou Winiwarter, jenž podával přehled o stavu oboru ve více zemích Evropy, včetně Česka a Slovenska.

Počátkem května 2006 jsme zajistili týdenní pobyt významného představitele britské historické geografie, emeritního vedoucího katedry geografie University of Cambridge a editora časopisu *Journal of Historical Geography* Alana R. H. Bakera na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK v Praze. A. Baker tam dne 11. 5. proslovil přednášku o přínosu historiografie pro geografii a vedl jeden seminář se studenty PGS zajímajícími se o problematiku historické geografie nebo environmentálních dějin.

7) S potěšením konstatujeme, že vznik sekce a aktivita jejích členů umožnila obnovit vydávání Klaudyána, nemluvě o podpoře ze strany KSGRR PřF UK, jakož i managementu fakulty. Členové sekce pravidelně přispívají i do sborníku Historická geografie, který vydává HÚ AVČR. Zmínit je třeba i jejich výrazné autorské zastoupení ve 3. oddíle připravovaného Atlasu krajiny ČR nazvaném „Historická krajina“, jehož garantem je Pavel Chromý (garantem oddílu 5 atlasu je pak další člen sekce Ivan Bičík).

Vážíme si toho, že do programu 21. sjezdu ČGS v Českých Budějovicích (30. 8. – 2. 9. 2006) byla zařazena i sekce „Historická geografie a environmentální dějiny“, což považujeme za jiný projev oživení v oblasti české historické geografie a podpory utváření základů environmentálních dějin v Česku.

Poznámky

- CHROMÝ, P. (2005): Cesty historické geografie. Geografie – Sborník ČGS, 110, č. 2, s. 122–123.
- CHROMÝ, P. (2005): Environmentální dějiny v Česku: platforma transdisciplinárních přístupů ve vědě a ve výzkumu interakcí člověk–příroda. Geografie – Sborník ČGS, 110, č. 4, s. 321.
- CHROMÝ, P. (2005): Historická geografie na konci světa – 12. mezinárodní konference historických geografů, Auckland, New Zealand, 9.–13. prosince 2003. Geografie – Sborník ČGS, 110, č. 1, s. 65–66.
- CHROMÝ, P., JANŮ, H. (2004): Druhá mezinárodní konference Evropské společnosti pro environmentální dějiny v Praze v roce 2003 a česká historiografie. Český časopis historický, 102, č. 4, s. 915–918.
- CHROMÝ, P., JANŮ, H., UHLÍŘOVÁ, L. (2004): 2. mezinárodní konference Evropské společnosti pro environmentální dějiny, Praha 2003. Geografie – Sborník ČGS, 109, č. 4, s. 334–336.
- CHROMÝ, P., JELEČEK, L. (2002): Historická geografie stále žije. Geografie – Sborník ČGS, 107, č. 1, ČGS, Praha, s. 86–87.
- CHROMÝ, P., JELEČEK, L. (2003): Historická geografie a 11. mezinárodní konference historických geografů, Historická geografie 32, HiU AV ČR, Praha.
- CHROMÝ, P., JELEČEK, L. (2003): Obraz historické geografie na 11th International Geographers, Quebec City, 12–18 August 2001. Klaudyán, č. 8, www.klaudyan.psmart.cz
- JELEČEK, L. (1999): Jubilejní mezinárodní konference historických geografů. Historická geografie, 30, 1999, Historický ústav AV ČR, Praha, s. 262–266.
- JELEČEK, L. (1998): 10. Mezinárodní konference historických geografů. Geografie– Sborník ČGS, 103, č. 4, s. 462–463.
- JELEČEK, L., CHROMÝ, P. (2002): 2. mezinárodní konference Evropské společnosti pro environmentální dějiny. Geografie – Sborník ČGS, 107, č. 1, ČGS, Praha, s. 92.
- JELEČEK, L., CHROMÝ, P. (2002): Historická geografie stále živa. 11th International Conference of Historical Geographers, Québec City, 12–18 August 2001. Geografie– Sborník ČGS, 107, č. 1, s. 86–87.
- JELEČEK, L., CHROMÝ, P. (2002): Obraz historické geografie na 11th International Conference of Historical Geographers, Quebec City, 12–18 August 2001. Klaudyán č. 8/2002, 7 s. (www.klaudyan.psmart.cz).
- JELEČEK, L., CHROMÝ, P., UHLÍŘOVÁ, L. (2002): Zakládající mezinárodní konference Evropské společnosti pro environmentální dějiny. Český časopis historický, 100, č. 4, s. 993–995. [St. Andrews, 5.–9. 9. 2001].
- JELEČEK, L., CHROMÝ, P., UHLÍŘOVÁ, L. (2002): Zpráva o 1. mezinárodní konferenci Evropské společnosti pro environmentální dějiny, 5. – 9. září 2001 ve Skotsku. Klaudyán č. 8/2002, (www.klaudyan.psmart.cz).
- WINIWARTER, V. et al. (2004): Environmental History in Europe from 1994 to 2004: Enthusiasm and Consolidation. Environment and History, 10, 2004, č. 4, s. 501–530.